

Cronica literară

Mihnea Rudoiu confirmă ca romancier

De la *A toi, cuando tu no estas*, carte de debut (Humanitas, 2005) care, ca denotație nașpa (!), lipsea în doi peri, în spiritul tinerilor postdecembriști, titlul unui hit din anii optzeci peste genericul unui film lacrimogen din aceeași perioadă (nefastă pentru români), la *N-are momentan titlu* (Curtea Veche, 2009), înglobând o subtilă preteritiune privind (eventual) disoluția universului românesc, și acum *Dear Darlin'*. *Namor* (Tracus Arte, 2014), cu un gen de arlechinadă care nu-i stă rău, Mihnea Rudoiu ne tot invită să ieșim din stereotipii și starea de indurație patogenă care s-a lipt de noi ca a doua natură și să admitem în sfârșit că specia literară cea mai importantă a epicului (căreia domnia sa i s-a consacrat exclusiv până acum) este o artă specular metamorfică care se autogenerază proteic, în ciuda funestelor prorociri care se tot fac de zeci și zeci de ani cum că s-ar afla într-o teribilă criză, agonizând, vezi Doamne, pe marginea prăpastiei. Evident, dincolo de autenticitatea crizei subiectului pus de predilecție în seama unor antieroi petulanți, sau de perspectiva multiplă de abordare a narațiunii, cu nenumărate consecințe asupra centralității subiectului, titlurile romanelor lui Mihnea Rudoiu, dar mai cu seamă acest de-a-ndoaselea *Namor* englezit *Dear Darlin'*, nu fac decât să circumscrie din start demersurile autorului nostru în sfera nenumăratelor experimente de revizuire a speciei, revizii generate de ideologiile deduse din mers ale așa-zisului *roman nou*; a *antiromanului*, până la un punct, dacă vrem, debarasat în special de constrângerile morale, de presiunea rangului și utopia valorilor clasice. Asemeni lui Gide ori lui Booth Tarkington cu *Magnificent Ambersons*, (vezi și filmul cu același titlu a lui Orson Welles la care dacă nu mă înșel autorul nostru face trimitere undeva), Mihnea Rudoiu este un fan al existenței libere (în viață ca și în roman), un apărător din oficiu al autenticității pure și simple a omenescului, despoșărită de orice urmă de eroism sau iluzii. Nu mai puțin însă, dacă luăm seama, titlurile cărților sale, departe de a compromite cumva calitatea de roman în sine, nu este exclus să fie gândite ca un ingenios mod de provocare a formulei și formei românești. Un ansamblu de elemente constitutive, de mare randament, în fond, capabil a răspunde și satisface în bună măsură neostoita aspirație dintotdeauna a acestei specii spre totalitate, pretenție care îl făcea pe la începutul anilor șazeci ai secolului trecut pe unul dintre cei mai străluciți teoreticieni ai romanului modern – l-am numit pe R.M.Albères – să considere că destinul acestuia “stă sub semnul lui Proteu, monstrul hibrid, acela pe care Virgiliu în ultima carte a *Georgicelor* îl numea *immanis pectoris custos, immanior ipse* – păstor al unei turme de monștri și mai monstruos decât ei”.

Cu patru romane masive (ultimul de peste 500 de pagini), scrise într-o succesiune alertă, la 36 de ani, Mihnea Rudoiu este unul dintre tinerii romancieri care, indiferent de ce i se va imputa de unii sau alții, a supus genul românesc în ultimii zece ani celor mai concertate și abile acțiuni de dezinveterare, înnoire și vivificare. În mod neîndoios, romancierul nu manifestă și efectiv nu are niciun fel de prejudecată în a aborda și transforma într-un adevărat *gadget* scripturistic orice subiect, raționament sau temă ale gândirii și acțiunii umane, orice judecată și întrebare cu privire la faima sau succesul artistic; cu o observație a lui Camil Petrescu, el știe că orgoliul și vanitatea preced opera și că adesea oamenii considerați drept genii datoresc această clasare (atenție, critici!) mai ales altor împrejurări decât meritului exclusiv. Din indiferent care punct ar apuca, în goana clipei, și ar răsuci un fir, scrisul lui Mihnea Rudoiu lasă

impresia mordantă fie că urmărește și tatonează cu grijă terenul să ia un start bun pentru gloria postumă, fie că atacă intempestiv o chestiune de strictă și urgentă actualitate. Cu zâmbetul pe buze ori de-a dreptul furios, Rudoiu adoptă în scrisul său soluții de forță nu tocmai ortodoxe care sparg în genere morala filistină și au darul să întrețină senzația eliberării de orice servitute... Scriitorul bun, scria Albères, este acela care ne însoțește în cunoașterea și exprimarea acelei părți din viața noastră care, la prima vedere, pare incomunicabilă. Pe lângă faptul descurajant pentru critica de colportaj că-și supune în permanență habitudinile, dar și aptitudinile sub presiunea unui tir autoironic necruțător, Rudoiu și personajele sale nu se sfiesc să injure birjărește și să fluiere în biserică, când le vine; această singurătate a lor guralivă fiind de fapt un mod de a se deroba de o teribilă exasperare, supraviețuind *endenté* într-o lume atinsă de abulie și tot mai înstrăinată de propria natură.

Secvestrată pe alocuri de amintirea unei maniere de abordare clasică, față de care manifestă totdeauna porniri canibalice (*Rochia albă, lungă până la genunchi, gențuța albă, balerinii roșii, colierul roșu. Părul blond, scurt, ca al lui Jean Seberg, în filmul lui Godard. Rujul roșu aprins. Dărele de mosc și vanilie lăsate în urmă de Coco Mademoiselle. Tenul alb ca un soare prăbușit în comă*), fără să părăsească partitura, cealaltă mână a lui Mihnea Rudoiu impune cu agilitate, în aceste cazuri de rea-practică, un comentariu subsecvent totdeauna persiflant, adesea caustic și parodic. De altminteri, spiritul ludic, humorul devorant și maliția ireverențioasă, ironia lacomă și autoironia incoercibilă, când pline de aplomb și vervă nebună, când temperate la nivelul unor simple *jeux d'esprit* au devenit în scrisul lui Mihnea Rudoiu un adevărat limbaj. “Se spune că, odată, cu mult înainte să fi ajuns temutul Șef al «Cooperăției», Armgardnoldsen trebuise să viziteze un vietnamez din regiunea separatistă Abhazia. Acestuia îi exprisese licența pentru viață și, nemaiputând fi reînnoită, Armgardnoldsen fusese desemnat să se ocupe de formalități. Când s-au întâlnit, vietnamezul a prins să se smiorcăie, că lui nu i se pare normal să fie privat de longevitatea pe care i-o făgăduia fizicul robust, iar Armgardnoldsen, după ce i-a dat dreptate, i-a infipt tandru o șurubelniță în gaura curului și un glonț în cap. Asta se zice că era trecut în instrucțiuni. Pentru unul ca el, să omoare vietnamezi din Abhazia și alți indivizi de-o seamă era o slujbă ca oricare alta și nu-l deranjau cerințele ciudate ale clientelei. Nu se sinchisea deloc de ele. Le îndeplinea și gata! Erau o rutină ca spălatul pe dinți și plătirea ratelor la frigider. Dar, de data asta, întâmplarea în cauză a luat o întorsătură neașteptată, întrucât, pentru prima dată, a realizat ce devenise în realitate: un fel de *ultimo ratio regnum* pentru rezolvarea diferendelor dintre persoane care nu se mai înțelegeau și care încetaseră a mai vorbi aceeași limbă. Și această revelație, respectiv că talentul său de a face hocus-pocus cu viața altora devenise menirea lui naturală, l-a azvârlit într-o singurătate cum nu mai avusese parte până atunci.

Firește că Armgardnoldsen se cuibărea în propria solitudine ca într-o amantă atentă și drăgăstoasă, dar, în ziua aia, mai mult ca oricând înainte, se zice, tandrețurile acesteia îi fură insuportabile. Simțea nevoia unui companion ceva mai palpabil. Nu de alta, dar până și Jeff Costello avea un papagal, iar Leon, o floare”.

Onomastica personajelor lui Mihnea Rudoiu a fost și până acum fantezistă și stranie mai până la inflamarea encefalului bietului cititor, dar în *Dear Darlin'. Namor* ea devine de-a dreptul criminală, absurdă și quasiincomprehensibilă, o

inovație caricaturală menită de la bun început să le poansoneze și desemneze dintr-o perspectivă, evident integralistă, grava denaturare a omenescului. Potrivit lui GuillaMinos KnopfmacHer (unul dintre naratorii care “spune” eu în textul lui Mihnea Rudoiu), mai înainte de a-l descoperi și publica pe cheltuiala sa, “în spaniolă, chineză, valahă, franceză, în bulgărește și amaraică și în ce alte limbi vă mai trec prin minte că există pe acest pământ”, pe Abelardy, din cauză, probabil, că scrisese el însuși vreo trei volume și nicio editură nu dorise să le publice, Egmoniev Armgardnoldsen se făcuse asasin cu simbricie, “un ucigaș solitar, tăcut, inpenetrabil, fără sentimente, al nimănu”. Combinația fantezistă de prenume slav, în cazul de față, cu un nume cu rezonanță nordică, dar care nu exclude o ciudată consonanță cu ultimul câmp de bătălie (crucial!) cu demonii, mărturisit în Biblie de apostolul Ioan, departe de a atesta o simplă toană a roamncierului, mai curând e de natură a atrage atenția asupra caracterului pernicios al acestei categorii de ficțiuni (măști). De menționat pentru aprecierea dimensiunilor totale ale bufonadei și burlescului bizar instituite în opoziție cu această categorie într-un roman care se face în răspăr împotriva oricăror reguli preexistente și faptul, deloc lipsit de importanță pentru acțiunea de subminare din interior a poncifelor textualiste optzeciste (pentru a încercui aici doar această chestiune), că Hector Abelardy, zis și Abe sau, mai nou, acum, Habe este chiar personajul romanului lui Mihnea Rudoiu însuși din *Micul Abelardy. Viața și opera* (Cartea Românească, 2007), devenit cum necum, pe o bogată canava de pluridiscusivitate, calul de bătaie parodic al autoreferențialității unei literaturi deja, iată, luată la refec și desigur în mare măsură perimată. Populat în exclusivitate de antieroi ale căror nume se dezmembrează (dezindividualizează) în permanentă, sărind în toate chipurile în aer (vezi și varianta grafică, greu de reproduș fără un program special, pe calculator), romanele lui Mihnea Rudoiu pun într-un mod categoric problema declasării și, implicit, a disoluției personajului ca mască tradițională consacrată, un “actant” denumit, cum se face recapitulăția în ultimul capitol al romanului, intitulat *În rest*: fie VanSylle la RocheLLe, DragbY Knopfmacher, BudragoS NoreJon, zis Bum-Bum, EngelBuRt HumperLinK Jr., Jean-poll KóstaeçUrTae, BernharDt MO (Bery), EfDoKya MeniaYto, Margaritte Mauclaire, LadY AnneMe NoreJon, fie JorGe LuIS bOrges, YngrYd KasioPa ByLeriS, ViOrike CkrIstea, BenOne PopoV, GGMarcia, JaCkie Egrette Alvine DuboA, MyoRa Cantare, zisă și MyaoRa CantARE etc.etc. Grație distribuției în roluri, ca acțiuni simulante, a unor măști-succedane, interrelațiile pline de neprevăzut dintre “personajele” lui Mihnea Rudoiu au darul de a crea haloul unei semioze mustind de vervă care, până la urmă, îl seduce pe cititor. El va sfârși prin a primi nu numai mesajul subtil (nu lipsit de un inevitabil *snob appeal*) al unui univers heteroclit în plină transformare-retapare, dar și invitația la lectură (fie și pe fragmente) a unui *mixt* în care vocea “autorului”, prin diverși heteronimi, interacționează și își schimbă *rapid* timbrul. Abelardy, la rigoare, personajul lui Mihnea Rudoiu, este în egală măsură – de ce nu? – atât GuillaMinos KnopfmacHer cât și creația lui Egmoniev Armgardnoldsen (aka MikAel Delacroa), în sfârșit, pentru a nu absolutiza și fixa nimic în cuie, cu ultima frază care încheie romanul: “Despre Guillaminos Knopfmacher, zis Gemma, cunoscut de unii sub numele de Hector Abelardy, nici acum nu se știe ce trebuie să se știe”. Aferim!

(continuare în pag. 27)

Onomastica personajelor lui Mihnea Rudoiu a fost și până acum fantezistă și stranie mai până la inflamarea encefalului bietului cititor, dar în *Dear Darlin'. Namor* ea devine de-a dreptul criminală, absurdă și quasi-incomprehensibilă, o inovație caricaturală menită de la bun început să le poansoneze și desemneze dintr-o perspectivă, evident integralistă, grava denaturare a omenescului.

Mihnea Rudoiu, *Dear Darlin'. Namor*, Editura Tracus Arte, 2014

Biblioteca de filosofie

Un mic socratic¹ contemporan

„Mark Vernon este unul dintre cei mai profunzi, mai accesibili și mai lucizi filosofi populari ai zilelor noastre”, se poate citi pe prima copertă a cărții sale *42 de gânduri profunde despre viață, univers și tot restul*, (trad. de Lucian Popa, Ed. All, București, 2010) titlu autoironic lămurit într-un scurt *Cuvânt înainte*. Mă așteptam să găsesc drept conținut al „filosofiei populare” o expunere „pe înțelesul tuturor” a marilor doctrine filosofice. Am descoperit în schimb eseuri scrise cu mare claritate, ce au în loc de titluri un citat, de obicei un paradox sau/și o glumă. Eseurile nu sunt exerciții hermeneutice pe respectivelor citate, ci confirmări, cel mai adesea surprinzătoare, ale adevărului lor, prin experiențe de viață sau livrești.

Încă de la început, Vernon spune că sursa de inspirație a sa nu este filosofia de catedră, ci filosofia care și-a propus să obțină un răspuns la întrebarea: cum trebuie să trăiesc? Or, se știe că maestrul căutărilor de acest fel a fost Socrate. El este și maestrul autorului britanic pe drumul aflării răspunsului la problema modulului în care viața poate fi trăită din plin. Înseamnă aceasta să-ți propui drept țel fericirea? Nu, căci așa cum spunea filosoful utilitarist John Stuart Mill: „Întreabă-te dacă ești fericit și vei înceta să fii”. Concluzia primului eseu, ce are ca titlu afirmația de mai sus este că: „Fericirea este descoperită din întâmplare. Șansa o poți avea doar trăind”. Într-adevăr, nimic nu poate suplini trăirea proprie, nici cărțile, oricât de strălucite, nici cunoașterea, nici vreo credință dogmatică. Și atunci la ce bun tot ce învățăm, citim, credem? În spirit socratic, Mark Vernon susține că adevărata cunoaștere este cea a limitelor capacităților noastre cognitive sau a propriei ignoranțe. Știm din dialogurile lui Platon că prin întrebări abile ironia socratică urmărea să-și pună interlocutorii în situația de a-și da seama că nu știu ceea ce cred că știu. Numai că scopul lui Socrate nu era deriziunea, deși unii așa au perceput-o și de aceea l-au și condamnat la moarte, ci de a demonstra că limitele cunoașterii date la iveală în cazuri particulare erau de fapt limitele gândirii umane, punctul în care începem să orbecăm. Fiind astfel, ele puteau fi acceptate după care urma o a doua etapă, pozitivă, constând în alegerea unor modalități de a trăi care să țină seama de precaritatea cunoașterii noastre. De altfel, în filosofia greacă veche înțelepciunea nu era conferită de întinderea cunoștințelor, ci de capacitatea de a trasa corect limitele a ceea ce se poate ști și de a trăi ținând cont de ele. Din această poziție aparent

fragilă pentru noi modernii, care credem urmându-l pe Francisc Bacon că prin cunoaștere dobândim putere, rezultă mai multe consecințe pentru Mark Vernon: înțelepciunea este înainte de toate plăcerea de a pune întrebări și de a nu te mulțumi cu răspunsuri de-a gata, ceea ce înseamnă de fapt căutare continuă, ce nu se complăce nici în relativism, nici într-un optimism facil, ambele dizolvante pentru spiritul uman. Mesajul său este în cele din urmă simplu: nu viața trebuie pusă în slujba cunoașterii, ci invers, cunoașterea trebuie să slujească vieții. Cred că acest adevăr pe care lumea de azi l-a cam uitat este cel care-i definește esența de „filosof popular”, unul pentru care trăirea adevărului este mai importantă decât consemnarea lui în cărți, mai mult sau mai puțin savante. „Adevărul, scrie Vernon, este că o idee măreață nu este slujită adesea așa cum se cuvine de către cuvintele scrise: succesul său stă în calea ocolită. Pe de altă parte, deși nu putem trăi cu aceste cuvinte scrise, nu putem trăi nici fără ele”. În avalanșa de cărți actuală există unele, precum *42 de gânduri profunde*, care te invită să dialoghezi cu autorul lor dincolo de cuvintele scrise. Ar putea fi o soluție pentru regăsirea vieții, „de după carte” cum se spune referitor la alte domenii.

Ultimul capitol ce are ca titlu/motto un proverb idizi: „Adevărul îi aparține în întregime lui Dumnezeu, dar parțial și mie”, conține o scurtă autobiografie intelectuală. Fost preot anglican, doctor în filosofie, licențiat în teologie la Oxford și în fizică la Durham, Mark Vernon mărturisește că după o fază de ateism a ajuns să înțeleagă că omul nu poate renunța fără a-și pierde calitatea de om la marile întrebări puse de religie. A refuzat în continuare conformismul religios și dogmatismul rigid dar și sărăcia spirituală la care conduce suficiența ateului. Problema existenței sau inexistenței lui Dumnezeu trebuie să rămână deschisă, ea făcând astfel posibilă o atitudine numită „agnosticism înflăcărat”, care înțelege spiritul religios nu ca pe o impunere de răspunsuri, ci ca pe o căutare a legăturilor și întrebărilor. În special, întâlnirile religiei cu știința pot oferi perspective noi asupra limitelor cunoașterii noastre și a misterului ce ne înconjoară. Toată problema este ca atât în cunoașterea teoretică, cât și în viața practică să ne putem debarasa de falsele certitudini și conformisme.

¹ În Antichitatea greacă, școlile micilor socratici, numiți așa pentru a-i diferenția de Platon, marele discipol al lui Socrate, au fost: școala cinică, cirenaică și megacică.

Monștrii trecutului

(urmă din p. 9)

Eu nu pomenise încă un mort de care să se vorbească numai ca despre o canalie. Se temea de ce putea fi mai rău.

Am asigurat-o că lumea nu cunoscuse și partea bună a lui, la urma urmelor nimeni nu-i perfect. Încercam s-o atrag spre ultima parte a vieții, iar femeia mă lămurii că acela se îngrășase în ultimul timp și avea probleme cu inima. Fusese găsit într-o garsonieră pe care o cumpăraseră nu demult, dar nu înțelegea de ce să fi luat viagra până i-a plesnit inima? Doctorul care făcuse autopsia fusese categoric. Și toată tragedia s-a produs în urmă cu trei săptămîni, adăugă femeia, după ce-mi dădu coordonatele cimitirului.

Ne-am cazat la un hotel din apropierea Gării de Nord. Eu am luat o cameră, ucrainenii – alta, chiar alături. Le-am spus răspicat că nu le merge cu mine și că vor avea probleme dacă Barbăroșie nu se afla acolo unde pretindeau. Nu le mai dădeam un cent, i-am amenințat, deși convenisem să le rambursez cheltuielile. Oleg, un tip scund, de vreo șizeci de kilograme, cu un barbișon blond și rar, s-a arătat ofensat din cale afară, cum adică, n-am încredere în ei?! A intervenit Vitalie, asigurându-mă că ne vom lămurii a doua zi. Sintem meseriași, a adăugat el, nu lăsăm treaba nerezolvată.

Dis-de-dimineață, am servit în grabă micul dejun. Am mers pe jos pînă la cimitirul cu pricina. I-am dat paznicului două plăcinte calde și o sticlă cu votcă, de sufletul lui Barbăroșie. Eram, chipurile, un verișor care lucra în Italia și am luat primul avion cînd am aflat de greua pierdere etc. În timp ce paznicul consulta un catastif soios, fără să scape din ochi sticla cu votcă, eu îi povesteam cum trăisem noi ca frații în copilărie și cîte pozne făcusem împreună. Mi-am dat seama că nu-i mai știu prenumele și-i tot spuneam răposatu'. În cele din urmă, paznicul l-a găsit. Barbăroșie Aurelian, a silabisit acela, rîndul nu știu care, pe dreapta. Ne-a dat toate indicațiile, împrăștiind în jur un damf de băutură ieftină. O puteam lua înainte, ne-a spus pehlivanul. Eram gata să pun pariu că abia așteaptă să ieșim din cuhnia aia ca să poată trage o dușcă.

Am pornit pe o alee pietruită în direcția arătată de paznic. Slăbătura de Oleg era în frunte. Am dat ușor peste mormîntul cu pricina, pămîntul nu se așezase încă și ridicătura era vizibilă. Barbăroșie zîmbea dintr-o fotografie montată pe crucea de fier. Oleg s-a interesat dacă acela era coiotul. Nu existau dubii, privirea îi rămînea agățată de urechile pleoștite din poză, inconfundabile. Era în ordine. Și mai înainte de a apuca să intervin, măgarul ăla a început să se pișe pe stratul reavăn de pămînt. Cam asta a fost tot. Adio, Texas.

Nici după atîta timp nu reușeam să scap de amintirile alea macabre. Trecutul se înșurubase în mine ca un tirbușon. Din cînd în cînd vreun stimul din afară extrăgea dopul, lăsînd să năvălească șuvoiul din memorie. Monștrii trecutului erau liberi să se arunce peste mine. Acum că furtuna se potolise, mi-am întors puțin fața spre tîna de alături. Fata privea înainte și schiță un zîmbet. Ar fi fost imposibil să nu-și dea seama că o spionam.

(Fragment din romanul *Legiunea română*, în căutarea unui editor)

Florian Silișteanu

Din cana cu păsări rugăciune

umbra m-ar tăia mărunț și m-ar face bucațele

până cînd spre nunta zilei s-a înstrăina cu ele

aș rămîne în sfârșit distanța din care-am sosit

ce-a-mpărțit cîndva durere altădată numai miere

peste care a plîns mama cînd a-tins Domnului cana

umbra a mușcat - ea fuge se cutremură pămîntul se zidește nou cuvîntul până cînd se naște pruncul

Doamne! iată te-aș ruga să mă dai de înger să mă-ndepărtezi de fulger însetînd de legătură ducînd setea de la gură până s-ajungă acasă... pasărea ca o mireasă

(2 mai 2014, Mănăstirea Slănic)

Carte nouă

Lăcrămioara Stoenescu – De pe băncile școlii în închisorile comuniste (Curtea Veche, București)

Carte de interviuri cu venerabili domni (având vârste între 68 și 80 de ani) care au făcut închisoare politică la începutul comunismului pentru că s-au opus noului regim și pentru că o făceau organizat, în cadrul unor asociații de elevi. Titlul cărții este semnificativ. Volumul este un adevărat document, și prin mărturiile din universul concentraționar descris de cei intervievați, dar și prin anexele cuprinzând lista organizațiilor școlare anticomuniste, lista elevilor arestați între anii 1948 și 1959, fotografiile ale protagoniștilor și acte din arhiva CNSAS. Fără pretenția de exhaustivitate, de a epuiza subiectul, *De pe băncile școlii...* reprezintă totuși un capitol de istorie a perioadei comuniste mai puțin cunoscut, unul bine structurat, cu scurt istoric al organizațiilor, cu nume reprezentative, cu trimiteri la documente și martori... (DAD)

Mihnea Rudoiu confirmă ca romancier

(urmăre din pag. 25)

Punând în discuție un tot expandat, pe cât de fals, vorba unui personaj, tot pe atât de autentic (politică, războaie, internetul și tutoriile de make-up, frica de bătrânețe, succes versus lux, afacerile și alte abureli, școala, revistele trendy, diverse concepții de viață și flinticuri, romanul despre roman, scrisul și viața literară la zi, glamour, volănașe și mătăsurii, tradiția și dinamica cuplului, parvenitismul, melancolia și traiectul de underground al banilor, sfânta instituție a premiilor literare și critica universitară, cluburile, căsătoria și librăria (cu “profesori de liceu firavi, poeți boemi din blocuri de nefamiliști, dramaturgi pletosi și romancieri cu carsima lu’ bunicu”), lumea recuperatorilor și a bătașilor la greu, feminism și feminitate, relații, evangheliism cultural și branduri, ICERMSU(Înalta Curte de Evaluare Radicală și Mecanică a Situațiilor de Urgență), divele și conceptual de “femeie puternică”, “premiul pentru literatură postmodernistă pentru copii, dublat de un minirecital *Sallham Mytytellhu* (huiduieli și cocoloașe de hârtii aruncate în direcția acestuia, plus lacrimi pe obrajii Președintelui la un cântec de inimă albastră)...etcetera”, cu un joc de indeterminații speculare care-i este de acum propriu, Mihnea Rudoiu construiește dosarul parodic al unui amalgam de existențe, situații și probleme care se poate citi cu vioiciune și plăcere pe fragmente ca roman fagure, un hibrid conceput anume, s-ar putea spune, spre a evita și debutona criza subiectului din romanul tradițional. Dincolo de previzibilă pierdere (programatică) a centrului și sporirea în consecință a elementelor de autenticitate, dincolo de fragmentarea heteronimică a sinelui auctorial, devenit de bine de rău un ins ca oricare altul, etalând un sadism monstruos al judecății de situare și o răbdare a artei amănuntului neîntrecută, ce prefigurează deja un stil, *Dear Darlin’*. *Namor* pune pe tapet o zdravănă și plină de nerv parodie pantagruelică a scrisului pe toată claviatura trăsăturilor distinctive ale neamului, în clipa de față; un pamflet polemic până la un punct, pe de altă parte, la adresa acelei critici care văzând cu exactitate în acest romancier “un vajnic avocat al culturii înalte”, n-a ezitat să profereze, ignorând ampla operație de revizuire a genului declanșată destul de vizibil de el, așa-zisul “eșec literar al lui Rudoiu”. Deși recunoștea în *EngelBuRt HumperLink* (un eteronim, evident, al autorului) «un scriitor cu substanță», «un explorator neînfricat al zonelor obscure ale condiției umane» și un «cercetător atent al finei țesături a sufletului», un critic de talia MyoqRei *Cantare* de la “Observă culturalicește”, pentru a lua un caz absolut la întâmplare, îl detesta, ne încredințază Mihnea Rudoiu, mai ales “pentru că vorbea, scria și se comporta ca artiștii din cărți. Fără a fi suficient de mort cât să devină o figură romantică, nici suficient de bătrân ca să pozeze în seniorul intelighenției naționale, nici suficient de tânăr ca să joace cartea iconoclastului boem, el întruchipa toate aceste figuri, cu aerul, bineînțeles, că nu-l interesează să fie niciuna. Acest aspect o exaspera, pur și simplu”.

De un realism mai degrabă tragic decât magic

În pofida luciferismului teribilist și a scriiturii pe alocuri obscene, romanul realist – dramatic *El Desbarrancadero* (tradus în franceză de Gabriel Iaculli cu titlul *Et nous irons tous en enfer* și publicat de *Editions du Rocher* în 2003) de scriitorul columbian Fernando Vallejo este o carte bine scrisă, înzestrată cu un dispozitiv narativ de o complexitate apreciabilă, cu o gamă de personaje variate, alese din diferite medii sociale, cu o problematică incitantă, pregătită să-i atragă cititorului receptiv atenția asupra neajunsurilor și grozăviilor lumii contemporane.

Revoltatul narator – doctor are un frate bolnav de sida. Văzând suferințele acestuia, își pierde credința, se debusolează, nu-i mai găsește vieții sens, devine fatalist (precum răposata-i bunică Raquelita). Ori de câte ori îl surprinde pe celălalt drogându-se cu marijuana și bând vin în disperare, îl apucă panica, nu-i înțelege voința de a se distruge cât mai repede, îi vine să se abandoneze deznădejdiei, se lasă în voia vorbirii triviale. În ce-l privește, își dă silința să-i tempereze celuilalt elanul autodestructiv, recomandându-i să se abțină de la practicarea simultană a mai multor vicii, să nu-și transforme viața într-un infern. Decât că, neascultându-l, fratele încăpățânat continuă să-și infernalizeze existența, se arată grozav de capricios, pofteste câte și mai câte, nu are încredere în medici, se crede condamnat la moarte, își pierde controlul asupra conștiinței destul de des. În comprehensiva viziune naratorială, Dario „era spiritul contradicției incarnate”. Copleșit de furie, uneori bolnavul chinuit se manifestă asemenea unei tornade. Alteori apare cât se poate de cuminte, de „docil”, de „adorabil”, de împăcat cu sine. Numai că, trecând pe nesimțite dintr-o stare de spirit într-alta, de pe culmile disperării pe cele ale speranței, nu face decât să se înfățișeze inconstant, versatil, derutant.

Măcar că-l îngrijește pe celălalt cu toată deferența cuvenită, naratorul se crede vinovat. Complexul său de culpabilitate emerge anxios pe fondul neputinței de a-i veni de hac maladiei cumplite, de care suferă fratele său de o bună bucată de vreme. În ce-l privește pe Dario în persoană, el unul nu se crede vinovat în nicio privință.

Pare-se că numai boala gravă îl imunizează contra vinovăției și-i împinge, totodată, spre regres conștiința propriuzisă (în câmpul căreia nu pot fi întâlnite nici remușcări aprige, nici regrete tardive, nici frământări deosebite), făcându-l să ajungă „iresponsabil în ultimul grad”. Comportându-se de-a dreptul incendiar (aidoma celebrului său model, poetul Ruben Dario), bolnavul (care cândva fusese agronom și se străduise să ducă o viață normală) își precipită sfârșitul, halucinează, devine egoist din cale afară, se închide în el însuși din ce în ce mai des, dă semne de îmbătrânire prematură, se înstrăinează de ceilalți, nu-l mai interesează nimic din ceea ce se petrece în spațiul public columbian (prezentat de autor ca un topos atopus, nemaipomenit de spectralizat), începe să creadă că medicamentele pe care și le administrează zilnic cu de-a sila nu mai sunt bune decât „pentru a-i împiedica pe sidologi să

moară de foame”, își simte spiritul grav tulburat.

Deși nu știe cu exactitate care-i cauza ce a generat necruțătoarea boală a fratelui său, naratorul – doctor presupune că maladia seropozitivă a fost declanșată de unele apucături homosexuale (cam exhibate de textul românesc inclinat să se descentreze câteodată), de un sifilis anterior și, mai cu seamă, de ambiția familială nemaipomenit de ostilă, generată de teribila mamă, răutăcioasa madam Folle, incapabilă de afecțiune maternă, autoritară, quasidementă, lipsită de tact, certărească, zgârcită, neomenoasă, maniacă, ipocrită, tiranică, perversă, bigotă, mărginită.

Din păcate, aidoma mamei piezișe, neocrotitoare, mai degrabă ciumă decât mumă, este Columbia însăși, țara în care cei doi frați trăiesc terorizați, măhniți peste măsură, striviți de odiosul aparat birocratic, amenințați de mafia drogurilor ori de gherilele sfidătoare, trădați de politicienii incompetenți, ticăloși, cinici, azvârliți în labirintul erorilor interminabile, amenințați cu degradarea abominabilă.

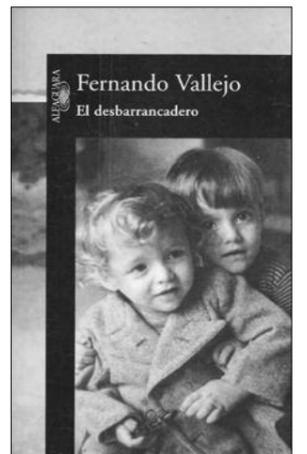
Evocând moartea tatălui, naratorul îndoliat se referă la o perioadă critică din existența lui, când asistase neputincios la sfârșirea celui ce-i fusese atât de drag, luat cu asalt de puzderia de rude neghioabe, nevoit să se stingă într-un mod dramatic, ofensat de consoarta-i potrivnică, dezonorat de o țară nerecunoscătoare (căreia îi făcuse servicii senatoriale însemnate), înghițit de timpul ireverent, răpus de cancer la ficat, lipsit pentru totdeauna de posibilitatea de a se mai scălda într-un chip epicureic în vreun fluviu heraclitic. Chit că adoptă o tonalitate agresiv – luciferică, evocarea realizată de el se remarcă prin tensiunea polemică, prin coloritul pitoresc și, mai ales, prin intensitatea dramatică.

Data fiind inconfortabila, tensionata situație în care se află, naratorul simte moartea prin preajmă, se teme ca nu cumva aceasta să-i răpească prematur nefericitul frate, face tot ce-i stă în putință să rămână vigilent spre a-l putea apăra pe cel aflat la ananghie. Pentru a-i mai ușura fratelui muribund suferința atroce, îl atrage pe fascinantul tărâm al amintirilor, oferindu-i ocazia de a-și descoperi o porțiune din trecutul savuros, încărcat de mărunte bucurii cotidiene, lipsit de frustrații dureroase, beneficiind de o desfășurare relaxantă, ticsit de aventuri heterodoxe, licențioase, pederastice, bogat în episoade reconfortante.

Ca unul care crede că se află într-o deprimantă vale a plângerii, nu pregetă să acuze, să se lamenteze, să-și exprime angoasa și deznădejdea pricinuite de inevitabila moarte a lui Dario pe care nu-l amăgește câtuși de puțin, ci-i spune adevărul în față, tratându-l ca pe o ființă matură, sortită, din nefericire, degradării înspăimântătoare, să se interogheze (dintr-o perspectivă realistă mai degrabă tragică decât magică) vizavi de faptul dacă trăiește realmente o dramă fără seamă ori se află numai în toiul unui coșmar terifiant, să mediteze asupra traumei pe care maladia fără leac o cauzează celor obligați s-o privească neputincioși, într-o stare de prostrație alarmantă.

Comportându-se de-a dreptul incendiar (...), bolnavul (...) își precipită sfârșitul, halucinează, devine egoist din cale afară, se închide în el însuși din ce în ce mai des, dă semne de îmbătrânire prematură, se înstrăinează de ceilalți...

Două zile pe Amazon (II)

6 mai 2000

În zori am fost trezit de zgomotul unui ronțait puternic ce venea din dreptul ferestrei din spate al camerei. Intrigată, m-am ridicat să văd despre ce e vorba, când colo, ce-mi văd ochii? Un tapir păștea netulburat pe pajiștea din spatele albergăi. Nici resturile de legume din pubelele de lângă bucătărie nu păreau să-i displacă din moment ce, după ce le amușina cu apendicele, nici nas, nici trompă, le înșfăca mestecându-le în moara dinților săi duri. M-am mirat de prezența tapirului atât de aproape de o așezare, știut fiind că animalul ăsta timid și sperios, de îndată ce simte prezența omenească o ia la fugă afundându-se în smârcurile încâlcite ale junglei de unde nu iese decât noaptea. E adevărat că la ceasul când l-am văzut, nici noaptea nu se dase dusă, nici ziua nu-și intrase în drepturi. Cum nimeni nu se clintise încă și nici de la bucătărie nu răzbătea zvon de tacâmuri, m-am ferit să fac vreo mișcare ori un zgomot care să-mi sperie neobișnuitul musafir pe care l-am privit minute în șir, în voie, amuzându-mă afectuos pe seama arătării lui caraghioase. Trebuie că în ziua a patra a Facerii, când a creat animalele, Doamne-Doamne era într-o stare de inspirație euforică, altminteri nu se explică de ce, pe lângă atâtea vietăți normale a modelat și unele cam năstrușnice la înfățișare: elefantul, un butoi enorm cu ditamai urechile clăpăuge pe post de aparat de aer condiționat și câtămai aspiratorul în loc de nas; girafa, o arătare cu un gât ce nu se mai termină, care proțâpă pe cele patru picioare seamănă cu Turnul Eiffel; rinocerul pe care după ce l-a împlătoșat ca pe un cavaler medieval, i-a pus suliița taman pe nas și tucanul, cu un cioc mare cât corpul lui de te întrebă cum de reușește să se ațină fără să cadă în nas. Las' că a creat și maimuța despre care nu se știe prea bine de seamănă omul cu ea, ori ea cu omul, într-atât se maimuțăresc unul pe celălalt. Cât despre sârmanul tapir, ce să mai zic! Rămas în pană de inspirație, Creatorul le-a amestecat pe toate: a dat să modeleze un soi de vacuță, însă a uitat să-i

Ca democrația în politică, turismul e cel mai prost sistem de a cunoaște lumea, însă tot ca și în cazul dintâi, în lipsă de altceva mai bun ești nevoit să te mulțumești doar cu atât. Răul cel mare pe care turismul îl produce este desacralizarea locurilor prin care turmele de umblăreți ajung adesea, ba uneori chiar le distrug.

puie coarnele și ugerul, iar picioarele, prea scurte, seamănă mai degrabă cu ale mistrețului; cât pe ce să-i pună în loc de nas trompă, însă dezmeticit de pozna pe care era s-o facă i-a retezat-o la jumătate. Cât despre coada scurtă și caraghioasă cu care l-a dotat, nu prea se știe la ce i-ar putea servi. La urmă de tot, ca să explice inexplicabilul din propria-i creație, l-a făcut și pe Buffon. Care a decretat că stilul e... omul. Mare halima și cu tapirul, dar și cu stilul.

Când a început forfota prin albergă, eram de mult în picioare, spălată și primenită cu haine pe care le crezusem uscate, dar care atunci când le-am îmbrăcat păreau scoase de la etuvă. După celelalte inconveniente ale zonei amazoniene,

după fântări, umezeala caldă e al doilea blestem. M-am tras pe un scaun de pe terasă la o cafea și o țigară, însă m-am pomenit înconjurată de papagali *ara* care mă priveau cu interes, îmi dădeau târcoale și se tot apropiau de mine. Nu erau singurii care își făceau de cap, alții zburau prin curte de colo până colo țipând sau rupând bucăți dintr-un panou prefabricat pe care, tot ciugulindu-l, îl făcuseră să semene cu harta continentului sud-american. Întârziu pe vreo bărnă a terasei începând să se scarpine la ochi cu o mișcare aproape umană. E ciudat, de îndată ce un animal face un gest asemănător celui omenesc, devine peste poate de caraghios. Ceea ce spune multe, nu despre animal, ci despre om.

Cum din ziua precedentă îmi rămăseseră niscaiva biscuiți, deși mă temeam de ciocurile uriașe ale papagalilor, un soi de clești-foarfece de grădinărit, mi-am făcut curaj și-i întind unul celui mai apropiat *ara*. Contrar la ceea ce mă așteptam, a apucat cu gheara, cu cea mai mare delicatețe biscuițul și a început să-l mănânce cu prețiozitatea unei demoazele de pension. Pe altul l-am servit din palmă, dar și acela a apucat cu ciocul bucățelele ce i se întindeau cu cea mai mare gingășie. Nu mai spun cât de încântată am fost de coloritul lor viu, în contraste puternice, asemănătoare cu ale curcubeului. Ternă cândva în preferințele cromatice, după ce am vizitat Mexicul și Peru, am devenit înfocată adeptă a policromiei intense. În fond, Dumnezeu a făcut pace cu lumea trimițând pe cer curcubeul.

După micul dejun, am fost duși să vizităm o așezare, *originală* ni s-a precizat, a locuitorilor unui trib indian amazonian. Locul era cam la un ceas de mers prin pădurea virgină din apropiere. Pe cât de interesantă și agreabilă s-a dovedit plimbarea, tot pe atât de instructivă a fost, ghidul prezentându-ne câteva exemplare ale florei și faunei din zonă. Printre altele, am văzut cu arată *Un(i)a de gato*/gheara de pisică, plantă folosită de indieni în tratamentul cancerului, intrată în ultima vreme cu succes în farmacopea contemporană tocmai datorită calităților sale antimitotice. Pretutindeni pe unde am ajuns în Mexic și în Peru, în paralel cu farmaciile cu medicamente alopate, existau mici prăvălii cu ierburi medicinale folosite în medicina tradițională a acestor popoare. Ceaiurile cu frunze de coca, de exemplu, ne-au ajutat ca în doar o jumătate de oră să depășim răul de altitudine provocat de diferența dintre Lima, care este la 100 m deasupra nivelului mării, și Cuzco, situat la 3.600 de metri. Pretutindeni în Peru se vând tricouri inscripționale "*Coca no es un drogo*"/Coca nu este un drog, iar lucrul acesta este cât se poate de adevărat. Drog este cocaina, un extract concentrat din frunzele arborelui de coca, dar aia e altă poveste. Mestecate, frunzele de coca anulează senzația de foame, alungă oboseala, revigorează fizic și psihic, taie răul de înălțime, atât și nimic altceva. Timp de 16 zile cât am călătorit în Peru, seară de seară, după cină, am băut *mate de coca*/ceai de coca, fără nicio urmă exceptând starea de bine. O singură dată, la Lima, am cerut *mate de anis*, curiosă să știu ce e acel mult laudat *anis*. Abia mi-am înmuțat buzele în ceai că am dat un strigăt triumfal: "Hasmațuchi, fraților!" Asta era *anisul* pe care acasă îl culegeam în fiecare primăvară pe marginea pădurii Trivale.

Ajunși la așezarea indiană, o bătătură circulară cu colibe acoperite cu ierburi, am fost primiți de un grup de indieni cu salutări de bun venit, cântece și dansuri ritmate. Goi până la brâu, bărbații erau îmbrăcați doar cu o fustanelă de fibre vegetale, care se înfoiau la fiecare salt ori se învârtăteau ca niște crizanteme la fiecare rotație. Nici picior de femeie, ceea ce m-a foarte mirat. Ca semn distinctiv al rangului, șeful de trib purta pe cap o podoabă-coamă, tot din fibre vegetale, ce-l făcea să semene cu un *uakari*. Mai-mai să luăm de bun tot spectacolul. Pe cine văd

eu însă după-amiază pe terasă, tras la tricou și șapcă "Coca-cola", cu un pahar în față, sugând dintr-o țigară americană și jucând cărți cu angajații albergăi? Pe șeful de trib! Lesne de imaginat dezamăgirea care m-a cuprins când mi-am dat seama că am fost trași pe sfoară cu o junglă-traseu turistic, cu niște indieni care, chiar dacă aveau ADN-ul autentic, erau în realitate falși, și cu un șef de trib americanizat, interpretându-și rolul precum un *apache* la Hollywood.

Ca democrația în politică, turismul e cel mai prost sistem de a cunoaște lumea, însă tot ca și în cazul dintâi, în lipsă de altceva mai bun ești nevoit să te mulțumești și cu atât. Răul cel mare pe care turismul îl produce este desacralizarea locurilor prin care turmele de umblăreți ajung adesea, ba uneori chiar le distrug. În Siria, grotele creștine de la Malula (singurul loc din lume în care se mai vorbește aramaica, limba lui Iisus), în trecerea lor hoardele turistice, mai ales cele rusești, au umplut pereții de stâncă cu graffiti și inscripții fel de fel. În Turcia, la Konya, locul unde s-a născut mișcarea dervișilor rotitori, loc legat pe veci de numele lui Mawlana Jalal ud Din Rumî, mai pe scurt poetul mistic Rumî, la ora actuală, în scop turistic se dau spectacole cu dansurile acestora. Iar asta se petrece chiar lângă mausoleul lui Rumî, inițiatorul mișcării. Nu-i asta desacralizare? Nu-i asta pângărire? Tara societății contemporane e că bagatelizează tot ce atinge. În ziua când vreo agenție de turism "Precum în Cer așa și pe Pământ" va organiza excursii în Paradis, s-a zis și cu Raiul.

Mai spre amiază am fost duși să vedem unul din acele lacuri interioare formate ca urmare a repetatelor revărsări ale Amazonului. De pe cursul fluviului am cotit-o printr-un canal lateral, un adevărat tunel vegetal mărginit de copaci înalți de care spânzurau liane deasupra apei. La capătul lui s-a deschis un luminiș pe al cărui lac pluteau sute de talere verzi înghesuite unele în altele, de parcă ar fi fost o masă pregătită pentru niște uriași vegeterieni. "Victoria amazonica!", am exclamat entuziasmată la vederea imenselor frunze de nufăr. Mi-am dat seama de gafă, fără să vreau îi luam ghidului pâinea de la gură. Din privire, i-am cerut iertare pentru ieșirea necontrolată, pentru care aveam totuși o scuză: de câte ori în viață ai parte de un astfel de spectacol magnific? M-am revanșat pentru nepolitețe, rugându-l seara târziu, când s-a spuzit cerul de stele, să-mi arate Crucea Sudului, constelația australă care arată în direcția Polului Sud. Și-a recuperat singur poziția de ghid atrăgându-ne atenția asupra unei mogâldețe cu spinarea verde cenușie ce atârna de craca unuia dintre copaci. Era un *leneș*, vietate ce și-a tras numele de la lentoarea cu care se mișcă, foarte apropiată de cea a melcului: o mișcare la câteva minute, de parcă ar sta pe gânduri dacă să o facă ori ba. De atâta neclintire, în blana de pe spinare i s-au cuibărit licheni și mușchi care cresc în voie. Orice mișcare a *leneșului* pare filmată cu încetinitorul. Așa își duce viața, agățat de copaci precum un trofeu vânătoresc cărat pe o rudă. Înălțimea la care viețuiește îl ferește de prădători de care, oricum, lent cum e în mișcări, nici să se apare și nici să fugă nu poate. Își duce traiul, cramponat de crengi cu cele trei gheare puternice ale fiecărui membru, a căror strânsoare nu slăbește nici după moarte. Dintre toate vietățile din lume, e cel mai blând și cel mai inofensiv: nu stă în calea nimănui, nu atacă, nu pradă, nu se apără, nu încurcă nișa ecologică în care trăiește, se hrănește doar cu vegetația din vârful copacilor de până la urmă te întrebă la ce s-o fi gândit Cel-de-Sus când l-a creat și ce rost i-a venit.

După vizitarea rezervației de nuferi gigantici, am luat-o înapoi pe Amazon.

Ca orice curs de apă, pe hărți fluviul sud-american este trasat cu albastru, însă în realitate

apa lui e de un galben tulbure, măsos. O barcă cu fundul de sticlă, din acelea folosite pentru a vedea flora și fauna submarină în Marea Roșie, aici n-ar servi la nimic; lumina nu răzbate dincolo de suprafața fluviului și în afară de delfinii roz sau de specia de pești *pirarucu*,

singurele care se arată deasupra apei, nu poți vedea nimic din lumea misterioasă de sub burta bărcii. Prostește, mi-am lăsat mâna în apă în speranța neghioabă de a fi ciupită de vreun piranha, dar se pare că degetele mele bătând darabana nu prezentau niciun interes. Celor care se îndoiu că aș fi călătorit în astă parte de lume - s-au găsit și din ăștia! -, nu le-am putut astfel prezenta niciun deget cu falanga lipsă, dovadă vie a trecerii mele pe Amazon.

Înaintând în aval, la un moment dat am cotit-o în stânga direcției de curgere a fluviului, luând-o în amonte pe Napo, unul dintre afluenții majori, alături de Maranon și Rio Negro, din partea superioară a Amazonului. Am înaintat o bună bucată de vreme, minunându-ne de frumusețea sălbatică a râului, care în luna mai atinge apogeul apelor sale. Văzând marginile sfâșiate ale junglei, cu imenși arbori ale căror rădăcini dezgolate abia îi țineau să nu se prăbușească, am înțeles de ce se temeau localnicii de *barranco* (*barranco*, în spaniolă înseamnă prăpastie, iar *barrancoso*, prăpăstios, dezastruos). Pe Amazon, *barranco*, după inspirata expresie a lui Arkady Fiedler, este momentul când apele fluviului se iau la luptă corp la corp cu pădurea virgină, când valuri monstroase și pline de furie mușcă sălbatic din maluri, zguduie pământul asemenea unui cutremur, fac prăpăd în calea lor rupând hălci de pământ cu copaci cu tot. Urmele unui astfel de *barranco* erau vizibile la gura de vărsare a râului Napo.

La înapoiere, am avut un scurt răgaz de odihnă, taman cât să bem o cafea și să căscăm gura, pe ziuă, la împrejurimile albergăi care se învecina cu selva. Pădurea virgină a invadat locul până la limitele micilor construcții din lemn câțurate pe piloni asemenea locuințelor lacustre. După vreun ceas, am luat-o înapoi pe fluviu. Încotro? Să vedem o așezare de pe celălalt mal al Amazonului, să ne facem cât de cât o idee despre modul de viață cotidian al locuitorilor din zonă. Din fericire, de astă dată nu ni s-a mai aranjat nicio potențială turistică. Se putea observa asta după felul în care oamenii își vedeau de treburi uitându-se indiferenți la noi: femeile spălau rufe, se ocupau de prunci sau găteau; doi băiețandri făceau exerciții de vâslit pe un mic lac interior; în preajma unei școli, în fapt un soi de magazie dată cu vopsea albă, copiii se jucau, alergau și țipau; niște bărbați călăfătuiau o barcă și revizuiu sculele de pescuit. Orățăniile se învâneau prin bățături ciugulind câte ceva din iarba grasă, iar printre case - toate câțurate pe catalige, acoperite cu ierburi -, și ochiurile de apă rămase de la ultima

revărsare a fluviului, pe alocuri, pe porțiunile mai zăbrite erau mici petice de grădini de zarzavaturi. Garduri n-am văzut pe niciieri. Nefericit simbol al civilizației, al egosimului și orgoliului posesiunii, într-o comunitate egalitară prin nevoi și sărăcie precum cea amazoniană, gardul n-are ce căuta, totul e al tuturor și nimic al nimănui. Vegetația succulentă, proaspătă și strălucitoare transforma pentru o vreme mica așezare într-un colț de rai. Nimeni nu s-a mai fândosit prin fața noastră făcând pe indienii, deși după înfățișare se vedea de la o poștă că sunt descendenții sadea ai vreunui trib. Tot sătucul acela de pe Amazon respira calm și lumină, bucuria simplă de a trăi, chiar dacă peste câteva luni localnicii urmau să înfrunte din nou puternicul și vicelanul fluviu sfărâmător de luntrii.

Oricât ar părea de paradoxal, desăvârșiți vâslași, amazonienii nu știu să înoate. Nu pentru că n-ar dori asta - am văzut copiii bălăcindu-se în micile ochiuri de apă și încercând să înoate -, ci pentru că este inutil. Cum să înfrunte cineva apele vijelioase ale fluviului înot când pretutindeni sunt pândiți de mii de pericole? O furtună pornită din senin, creșterea bruscă a apelor, vârtejuri din care nici ambarcațiunile mai mari n-au scăpare, obstacole nevăzute, ascunse sub oglinda fluviului, cu toatele pândesc fragilele bărci pe care le distrug ca pe niște coji de ou, înghițindu-le cu oameni cu tot. În Amazon, nimeni nu se poate salva înotând. În afară de faptul că e o iluzie să-ți imaginezi pe cineva traversând înot fluviul ăsta uriaș și lat de nu i se văd malurile, în afară de ideea absurdă că mărunta forța umană s-ar putea opune bezmeticei energii a apelor, sub luciul împăclit și murdar al Amazonului pândesc multe alte pericole. Înainte de toate, rapacii prădători subacvatici precum piranha, anghilele electrice, somnii cei uriași, pisicile, nu de mare, ci amazoniene, la fel de otrăvitoare precum suratele lor marine și încă altele și altele. Nu mai știu cine a definit Amazona drept Paradis învrăjbit în care oameni și animale se mănâncă unii pe alții. Peștii, care asigură hrana locuitorilor, pot fi la rândul lor ucigași mănăcători de oameni. Puțini bărbați au parte de mormânt pe Amazon, cei mai mult dispar înghițiți de ape, devenind pradă pentru hoitarii din adâncuri. Deviza nescrisă a locului e care pe care. Țasta-i adevărul crud al vieții pe Amazon.

În program aveam prevăzută și vizitarea unei gospodării tradiționale amazoniene. Cocolățată pe patru stâlpi fără pereți, ci doar cu acoperiș și o platformă acoperită cu pământ bătătorit, prevăzută cu o vatră la mijloc, și câteva hamace spânzurate de căpriorii acoperișului în care oameni dorm sau se odihnesc, cam ăsta-i tot inventarul casei. Nu-mi amintesc să fi văzut vreun mobilă. Se stă și se mănâncă pe jos, iar în locul veselei ce ne încărcă bucătăriile, doar un ceainic și câteva ustensile strict necesare. Când fluviul se revarsă, nimeni nu-și mai bate capul să iasă la pescuit: de pe marginea platformei, haț! peștele și de acolo direct pe tabla de pe vatră. Nu tu haine, un șort și un tricou, dacă! Din cauza căldurii umede toți umblă cât mai sumar îmbrăcați. De n-aș fi conștientă de precaritatea existenței și pericolele ce pândesc viața cotidiană a amazonienilor, mai că aș găsi în simplitatea existenței lor motiv de invidie. Confortul civilizației, pe care îl plătim cu nevroze, ne-a moleșit, ne-a făcut vulnerabili și ne-a fragilizat în fața celei mai mici încercări. Noi, ăștia, civilizații, nu le suntem cu absolut nimic superiori acestor oameni care înfruntă cu imens curaj vitregiile existenței într-un mediu atât de dur și ostil. Comentariile idioate și aerul de superioritate, ironia cu care unii comentau modul de viață și înfățișarea gazdelor noastre, mă călca pe nervi Ah, cu câtă plăcere le-aș fi făcut vânt în fluviu! Barem pentru o clipă, așa, ca să le văd mutrele disperate.

Am făcut un scurt ocol ca să vizităm și o distilerie artizanală de rom. Utilajele care se folosesc datează de acum un secol și jumătate și ar fi mai potrivite într-un muzeu decât aici, însă

pe Amazon doar fluviul curge iute, viața bate prea adesea pasul pe loc. Suntem invitați să gustăm romul proaspăt preparat după metode de anțărț. E slab și nu-mi face nicio impresie, parcă tot "pruna" e mai tare decât toate. Mă și mir cum de se îmbată localnicii cu licoarea asta leșinată. Or, poate cerul gurii mele de moață, învățat cu pălincă, o fi de vină că nu o apreciez cum trebuie. Nici tequila, pulque sau mescalul gustat în Mexic, tot așa, la o distilerie artizanală, nu m-au dat gata și nici vinul de palmier băut în Tunisia nu mi-a lăsat vreun impresie mai deosebită. După mine tot cinstita "prună", însă învechită cel puțin zece ani, ca să prindă parfum, așa cum cerea Păstorel, e cea mai cea dintre toate țăriile din lume.

La debarcader, unde ne așteaptă șalupa să ne ducă înapoi la albergă, am dat cu ochii de un *lancho* (*lancho*, în spaniolă = luntre), o ambarcațiune ceva mai mare care, după arătare datează, în cel mai bun caz, de pe la începutul secolului XX. Cu straturile de vopsea plesnite, ruginit și cu tabla cârpită pentru a nu se știe câta oară, *lancho* continuă să transporte oamenii pe fluviu. Asta până când, în mod inevitabil, într-o bună zi, ori este scufundat de Amazonul înfuriat, ori, bătrână relicvă nefolositoare, va fi abandonată pe vreun mal al fluviului pradă timpului și intemperiei. Din șalupă, întorc încă o dată capul să privesc venerabila ambarcațiune. În lumina blândă a apusului de soare văd oamenii, cu bagaje umile în spate, urcând în șir indian pe scândura ce ține loc de punte de acces a bătrânului *lancho* "Hermanos". Scena pare desprinsă dintr-un film documentar de epocă din arhiva lui Albert Kahn.

După cină, împreună cu veșnica mea tovarășă de călătorii, am mai adăstat o vreme pe afară să privim pentru ultima dată cerul austral și să ascultăm misterioasele zgomote ale selvei. Deși bine date cu spray Bayer antițânțari, tot am plătit pentru puseul romantic cu niscaiva înțepături parșive.

7 mai 2000

De dimineață am luat-o pe drumul de întoarcere, amonte pe Amazon. Până la plecarea avionului, ne-am învârtit puțin prin Iquitos. Nu mult, însă suficient cât să găsim un magazin specializat în vânzarea de hamace. Visul meu e să mă legăn într-un hamac depănând amintiri din călătoriile mele. Reușesc să găsim ce-mi doresc: un hamac din fibre vegetale, așa cum văzusem la localnicii din sătucul vizitat. Spre marea mea tristețe, nu l-am folosit niciodată de atunci. Niciodată n-am reușit să găsim doi copaci ca relația dintr-o prietenie: de-ajuns de aproape cât să se ocrotească reciproc și îndeajuns de departe cât să nu se sufoce unul pe celălalt.

Erată: Dintr-o regretabilă eroare, în numărul precedent a apărut o greșală într-un citat în limba franceză (pag. 28, prima coloană, jos). Facem cuvenita rectificare și publicăm varianta corectă a textului: "*unit dans le meme lit/le cheveu blond, le cheveu gris*".

Oricât ar părea de paradoxal, desăvârșiți vâslași, amazonienii nu știu să înoate. Nu pentru că n-ar dori asta..., ci pentru că este inutil...

În Amazon, nimeni nu se poate salva înotând.

...rapacii prădători subacvatici precum piranha, anghilele electrice, somnii cei uriași, pisicile, nu de mare, ci amazoniene, la fel de otrăvitoare precum suratele lor marine...

hoi nar

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Centrul Cultural Pitești și Fundația Literară „Liviu Rebreanu” au organizat lansarea cărții de proză, cu titlul „Povestiri aproape fantastice”, de Nicolae Radu. Evenimentul a cuprins și o lectură - spectacol, legată de noua apariție editorială, susținută de poeta Allora Albulescu Șerp și elevul

pasionat de literatură, Lucian Bolbea. Despre cartea lui Nicolae Radu au făcut vorbire scriitorii Magda Grigore, Aurel Sibiceanu, Mihail Ghișescu și poeta Dorina Mihai.

„Prozele din acest volum nu sunt fantastice, pentru că eu nu am făcut decât să-mi descriu propriile vise și fantasme”, a precizat autorul.

■ Primăria Municipiului Pitești, prin Centrul Cultural Pitești a organizat sub egida zilelor urbei, un eveniment cultural notabil. La Complexul Expozițional „Casa Cărții” a avut loc vernisajul expoziției de tablouri aflate în patrimoniul Centrului Cultural Pitești, sub

genericul „Amintiri în culori”. Lucrările, realizate în perioada comunistă, de autori de valoare ai vremii au fost recent restaurate, de artistul plastic Augustin Lucici. La vernisaj au luat cuvântul directorul Galeriei de Artă „Rudolf Schweitzer Cunmpăna”, Augustin Lucici, președintele Uniunii Artiștilor Plastici din România Filiala Argeș, Gheorghe Dobrică, poeta Denisa Popescu, consilierul județean Marius Postelnicescu, redactorul-șef al Revistei „Carpatica”, Nicolae Cosmescu, scriitoarea Magda Grigore, poeta Dorina Mihai, istoricul

Aurelian Roman, poetul Adrian Mitroi și coordonatorul Grupului Vocal „Armonia”, col.(r) Nicolae Perniu.

■ Copiii de la Cercul de Pictură „Sensibilitate și Culoare” din cadrul Centrului Cultural Pitești au omagiat Zilele Municipiului Pitești, printr-o expoziție de pictură, sub genericul „Pitești, oraș verde”. Sub coordonarea profesoarei Elena Zavulovici, micuții au realizat superbe lucrări, care transmit mesaje de protejare a spațiilor verzi din urbea lor. Copiii au susținut și un program artistic, spre delectarea publicului, format din părinți și bunici.

■ „Tristeți dulci-amare” a fost tema Colocviilor Argeșului, dezbateri filosofico-literare lunare, organizată de Centrul Cultural Pitești. Coordonatoarea manifestării, scriitoarea Magda Grigore și-a incitat invitații la discuții despre tristețe, un sentiment sau o stare, care pun adesea stăpânire pe sufletul și mintea oamenilor. La provocarea Magdei au răspuns poezii Allora Albulescu Șerp, Ioana Negreanu, Nicolae Radu, Ilie Vodăian, și cititoare pasionate de cunoașterea naturii umane.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” a organizat lansarea noului număr al revistei-document „Restituiri”. Evenimentul editorial, dedicat Zilelor Municipiului Pitești a reunit membrii redacției revistei „Restituiri”, pasionați de istorie și cititori. Judecătorul Marius Andreescu de la Curtea de Apel Pitești, expertul de la Instituția Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Pitești, Mihaela Stănculescu, istoricii Marius Chiva, Elena Ștefănică, Marian Toma, Constantin Vărășcanu, Aurelian Roman și consilierul județean Marius Postelnicescu au vorbit despre rolul și importanța revistei „Restituiri” pentru comunitate și despre articolele pe care le semnează în noul număr al publicației.

■ Centrul Cultural Pitești și Trupa de teatru „Roberto” au organizat spectacolul muzical-literar-coregrafic, sub genericul „Să ne trăiești, Pitești!”

Evenimentul, dedicat Zilelor Municipiului Pitești a scos la rampă copii talentați, care urmează cursul de actorie susținut de artistul Robert Chelmuș, în cadrul Centrului Cultural Pitești. Micii artiști au prezentat un program bogat și diversificat de muzică populară și modernă, scenete de teatru și recitaluri de fabule și poezie.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala „Ars Nova”, un spectacol susținut de copiii, care urmează cursul „Engleza pe Portativ”, susținut de profesoara Ilzi Sora, în cadrul instituției. Micii artiști și-au etalat aptitudinile muzicale, dar și cunoștințele de limba engleză, dobândite și

cultivate la orele de curs. Părinții și bunicii prezenți la eveniment i-au răsplătit cu aplauze, iar doamna profesoară le-a oferit diplome de merit și câte un caiet de muzică.

Manifestarea a fost dedicată Zilei Internaționale a Copilului.

■ Centrul Cultural Pitești și Inspectoratul Școlar Județean Argeș au organizat o nouă ediție a proiectului „Printre cărțile oamenilor de cultură argeșeni”, avându-l invitat pe creatorul de folclor, Ilie Dobre. Născut în comuna Săpata, din județul Argeș, Ilie Dobre este de meserie electronist, dar chemarea pentru valorile satului românesc l-a determinat să scrie numeroase poeme de inspirație folclorică. Potrivit autorului, versurile sale au fost cântate mai apoi de îndrăgiiți interpreți de muzică populară, ca Ion Dolănescu, Maria Ciobanu, Ionuț Dolănescu, Nicu Vitomireanu, Maria Udrică.

Evenimentul de la Centrul Cultural Pitești a cuprins o lectură publică, din creația invitatului, susținută de eleve de la licee partenere și o studentă de la Facultatea de Litere, din cadrul Universității Pitești. Ilie Dobre a vorbit la rândul-i despre pasiunea sa de creator de folclor și a recitat câteva dintre poemele preferate.

■ Centrul Cultural Pitești și Asociația Culturală „Prietenii lui Eliade” au organizat lansarea Buletinului Simpozionului Național „Mircea Eliade și Mitul Eternei Reîntoarceri”, ediția a VII-a, desfășurată la Pitești, pe 25 martie 2014.

Evenimentul editorial, coordonat de poeta Mona Vâlceanu, președintele asociației, a reunit cititori ai creației lui Mircea Eliade, elevi și cadre didactice de la Liceul Tehnologic ASTRA.

Scriitorii Corin Bianu, Mihail Ghișescu, profesoarele de limba și literatura română Tatiana Nica, Eugenia Zgreabăn și Cornelia Ghinea au susținut prelegeri despre viața și opera marelui scriitor.

■ Primăria Municipiului Pitești, prin Centrul Cultural Pitești și Palatul Copiilor din Pitești au organizat spectacolul artistic, sub genericul „Bucuriile Copilăriei”, dedicat Zilei Internaționale a Copilului.

Evenimentul a fost susținut de cursanți talentați de la Palatul Copiilor, de Ansamblul de Copii „Zavaiodoc”, sub îndrumarea profesoarelor Carmen Ionescu și Corina Barbu, copii de la Clubul de Dans Sportiv „Total Dance”, coordonați de coregrafii Corina și Alfred Schieb, Robert Chelmuș și Trupa „Roberto”, Tiberiu Hărăguș și Grupul Folk „P620”, Trupa de rock „Lime” și Trupa de rock „Symbolic”.

Prezent la deschiderea spectacolului, primarul Tudor Pendiuc le-a transmis copiilor, părinților și bunicilor, un mesaj de suflet și le-a oferit sărbătorii zilei, dulciuri din partea municipalității.

„Bucuriile Copilăriei”

„Engleza pe Portativ”

„Fantezii de Cireșar”
Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” și Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Terestre „Basarab I” au organizat simpozionul cu tema „Securitatea națională și internațională, factori de stabilitate și evoluție economică”, din seria manifestărilor lunare, sub genericul „Lumea Azi”. La dezbateri au participat istoricii Constantin Vărășcanu, Marius Chiva, Marius Motreanu, Aurelian Roman, maiorul Cătălin Bunescu, de la Școala Militară „Basarab I”, medicul-poet Adrian Mitroi, redactorul-șef al Revistei „Carpatica”, scriitorul Nicolae Cosmescu, elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic „Maria Teiuleanu”. „Acum, în contextul tensiunilor apărute în țara vecină, Ucraina, ne dăm seama de beneficiile pe care le are România, în calitate de membru NATO”, a fost principalul mesaj al vorbitorilor.

Centrul Cultural Pitești a organizat o nouă ediție a Clubului „Cafeneaua Literară”, care a cuprins o lectură publică, susținută de membrii redacției revistei „Cafeneaua Literară”. La reuniune au fost invitați elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teiuleanu. Preț de un ceas, poezii Virgil Diaconu, Liliana Rus, Nicolae Ionescu și Floriana Turculeanu au delectat auditoriul cu versuri din creațiile proprii.

Centrul Cultural Pitești și Inspectoratul Județean de Poliție Argeș au

organizat o nouă dezbateri interactivă, în cadrul proiectului social, sub genericul „Libertate și lege”. La reuniune au participat istorici, oameni ai legii, elevi și cadre didactice de la Colegiul Tehnic „Armand Călinescu”. Agentul principal Liviu Păștin, de la Secția 1 de Poliție le-a prezentat tinerilor un film realizat la un centru de reeducare din România, care cuprinde interviuri cu minori, reținuți pentru diverse infracțiuni. Poveștile de viață difuzate au avut un impact deosebit asupra elevilor, care au primit sfaturi și recomandări din partea invitaților la dezbateri. Istoricii Marius Chiva, Marian Toma, Aurelian Roman, scriitorul Nicolae Cosmescu și poetul Adrian Mitroi au susținut inedite prelegeri despre tentațiile actuale și modul în care tinerii ar trebui să le evite.

Centrul Cultural Pitești a organizat spectacolul muzical, sub genericul „Fantezii de Cireșar”, susținut de copiii care urmează cursul „Prietenul meu, pianul”, în cadrul instituției. Sub îndrumarea profesoarei Clementina Dionisie, micii artiști au interpretat la pian piesele pe care le-au învățat la orele de curs. Pentru prestația lor, toți copiii au primit aplauze de la părinți și bunici, iar doamna profesoară le-a oferit daruri simbolice. Manifestarea a fost dedicată Zilei Internaționale a Copilului.

CARMEN ELENA DUMITRACHE

Omul de peste tot

Trece omul de peste tot. Trece și prin Pitești. Ca să culegă din mers un premiu al Revistei Argeș. În care a publicat, de-a lungul timpului, pogoane de texte literare.

Scriitori. Alți intelectuali. Așteptăm cu ușa deschisă. Nu-l văzusem niciodată. Nu-i cunoșteam decât opera vastă. Fără îndoială că se va ivi în prag un uriaș, cel puțin cât Sadoveanu, Mircea Sintimbreanu, Margul Sperber, Adrian Păunescu, sau măcar Alex Ștefănescu - în zilele lui de înflorire - în dimensiunile lor trupești.

Va veni, nu va veni, răbdare! Sfertul academic. La masa premianților, alături de președintele FilialeiUSR Argeș, Nicolae Oprea, o apariție cel puțin curioasă. În semiobscuritatea încăperii, se profilează un chip de copil cu cap de om matur. Și iluzia nu se destramă când se anunță începerea evenimentului și se aprind toate becurile... Și cum stă așa neclintit, fără gesticulări, ai putea să-l iei drept un bust de ipsos nevopsit sau de marmură albă, așezat acolo ca să ridice solemnitatea evenimentului.

Iată-l în prag. Lucru bizar, în loc să ni se înfățișeze un bărbat ajuns la senectute (77 de ani), ne uimește cu înfățișarea unui personaj întârziat în adolescență. Ca și cum ar fi fost ca fenomenul biologic natural să se întoarcă din drum. Fără să vrei, te fură gândul spre acea legendă biblică veche testamentară, a arderii de tot. Gheorghe Grigurcu arde de tot pe altarul creației, ca să renască din propria-i cenușă ca pasărea phoenix și să-și ia zborul de la început.

Dar cine este omul? Și de unde? Putem să aflăm din dicționare că s-a născut la Oradea în 1936, că a făcut primele studii în orașul natal și universitatea la Cluj, profesor în învățământul preuniversitar, secretar al Societății de Științe Istorice și Filologice, filiala Oradea, redactor la revista *Familia*...

Însă toate acestea nu sunt decât episoade efemere în viața lui. De foarte mulți ani, el este acel hidalgo ce trece peste toate hotarele feudelor, ca acei cavaleri rătăcitori din evul mediu, în căutare de aventuri și bătaii literare. În răspăr cu toate autoritățile confirmate oficial, la trântă cu toți paznicii esteticii impuse, cu detașamentele găștilor literare, cavalerul fără frică și fără prihană recunoscut ca un biruitor ce nu cedează. Dar faima succesului în critica literară l-a cam făcut uitat pe poet. Ce e drept, creația sa lirică nu a produs tulburări și schimbări în literatura timpului cum avea să se întâmple cu activitatea de critic. Important este însă că nu rămâne el tributator altor modalități "... poeme de concentrare dezafectizată și super intelectualizată în maniera unor Mallarme, un Garetti, Montale; există o atracție către tematica miniaturalui elegiac, versul preferat fiind cel alb, șocant prin aspirația către sinteticul care nu elimină instrumentele gramaticale" (Marian Popa - *Dicționarul de Literatură Română Contemporană*)

Un caz foarte rar în care criticul literar de certă valoare, profesionist notoriu scrie și poezie altfel decât un simplu divertisment. De obicei poezii sunt cei care se lansează în comentarii, cronici și eseuri literare, dar în episoade sporadice. Iar scriitorii totali nu pot fi întâlniți la tot pasul. În spațiul românesc, de la G. Călinescu - istoric, teoretician, critic, romancier, dramaturg - nu se mai poate adăuga, decât cumva, un Marin Sorescu. Și mai cine?

Gheorghe Grigurcu și-a ales un singur drum, fără devieri. Și drumul lui n-are bariere, n-are porți ferecate, n-are ziduri pietrificate pentru că toate sar din balamale și se surpă numai la apropierea sa.

Nu-l căutați la Oradea, nu-l căutați la Cluj, nu-l căutați la Petroșani, nu-l căutați la București, nu-l căutați la Iași, el este peste tot în țara asta!..

MARIN IONIȚĂ

Revista are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali - incitați de tehnica ultramodernă - este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că *Argeș* nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.

Număr ilustrat cu artă încașă.

Revista ARGES poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.
IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2013, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat postal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel.: 0248/219976, 216348, fax: 210068. e-mail: revista_arges@yahoo.com.
Revista de cultură *Argeș* poate fi procurată în București de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN** (augustindoman@yahoo.com, http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Secretar de redacție:
SIMONA FUSARU (s_fusaru@yahoo.com, http://www.fusaru.blogspot.com).
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**

Redacția: Pitești, Casa Cărții, Centrul Cultural Pitești;
http: www.centrul-cultural-pitesti.ro;
e-mail: revista_arges@yahoo.com
tel.: 0248/216348, 219976
fax: 210068
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA
ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista ARGES răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale.
Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

actualitate